

הלבנות מעשר שני ונטע רבעי פרק ט

א. נטע רבעי הרי הוא קדש, שנאמר "ובשנה, הרביעת, יהיה, כל-פריו קדש הלולים, לה'" (ויקרא יט, כד); ודינו להאכל לבעליו בירושלים, כמעשר שני. וכשם שאין מעשר שני בסוריה, כך אין נטע רבעי בסוריה. ובנטע רבעי הוא אומר "ואיש את-קדשיו, לו יהיו" (במדבר ה, י) שאין לך קדש שלא נתפרש דינו בתורה למי הוא, חוץ מנטע רבעי.

ב. הרוצה לפדות נטע רבעי, פודה כמעשר שני; ואם פדהו לעצמו, מוסיף חמש. ואין פודין אותו, עד שיגיע לעונת המעשרות שנאמר "להוסיף לכם, תבואתו" (ויקרא יט, כה), עד שיעשה תבואתו; ואין פודין אותו במחבר, כמעשר שני. והרי הוא ממון גבוה, כמעשר; לפיכך אינו נקנה במתנה, אלא אם נתנו בסר. ודינו בשאר הדברים, לענין אכילה ופדיה כמעשר. והפודה כרם רבעי רצה, פודהו ענבים, רצה, פודהו יין; וכן הזיתים. אבל שאר פרות, אין משנין אותן מברייתן.

ג. כרם רבעי אין לו שכחה, ולא פאה, ולא פרט, ולא עוללות; ואין מפרישין ממנו תרומה ומעשרות, כשם שאין מפרישין ממעשר שני: אלא כלו עולה לירושלים, או נפדה ויעלו הדמים ויאכלו בירושלים כמעשר.

ד. ענבים שלכרם רבעי התקינו בית דין שיהיו עולין לירושלים מהלך יום לכל צד, כדי לעטר שוקי ירושלים בפרות; ומשחרב בית המקדש, נפדה אפלו סמוך לחומה. ושאר כל הפרות, אפלו בזמן המקדש נפדין סמוך לחומה.

ה. כיצד פדיון נטע רבעי: מניח את הסל על פי שלושה, ואומר כמה אדם רוצה לפדות לו בסלע על מנת שיוציא יציאות השומרים מביתו, והחמרים והפועלים מביתו; ואחר שקוצבין את השער, מניח את המעות, ואומר כל הנלקט מזה מחלל על המעות האלו, משער כך וכך סלים בסלע.

ו. ובשביעית, פודהו בשויו: שאין שם לא שומרים, ולא פועלים; ואם היה הפקר, אין לו אלא שכר לקיטה בלבד.

ז. מי שהיה לו נטע רבעי בשנת השמיטה, שיד הכל שווה צריך לצינו בקוזזות אדמה, כדי שיכירו בו, ולא יאכלו ממנו, עד שיפדו. ואם היה בתוך שני ערלה מצינין אותו בחרסית, כדי שיפרשו ממנו: שאם צינו בקוזזות אדמה שמה יתפרדו שאסור ערלה חמור הוא, שהיא אסורה בהנחה. והצנועין היו מניחין את המעות בשנת השמיטה ואומרים, כל הנלקט מפרות רבעי אלו מחלל על המעות האלו שהרי אי אפשר לפדותו במחבר, כמו שבארנו.

ח. באחד בתשרי, ראש השנה לערלה ולרבעי; ומאימתי מונין לערלה ורבעי, משעת נטיעה. ואינו מונה מראש השנה לראש השנה, אלא שלושים יום בשנה חשובין שנה והוא שתקלט הנטיעה, קדם השלושים יום; וכמה הוא סתם קליטה, לכל האילנות שתי שבתות.

ט. נמצאת למד, שהנוטע ארבעה וארבעים יום קדם ראש השנה, עלתה לו שנה; ואף על פי כן אין פרות הנטיעה הזאת

מִתְרִין בְּעֶרְלָה אוֹ בְּרִבְעִי, עַד חֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם בְּשִׁבְט שֶׁהוּא
רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְאֵילָן.

י. כִּיצַד: הַנוּטֵעַ אֵילָן מֵאֲכָל בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בָּאָב מִשָּׁנָה עֲשִׂירִית
בִּיּוֹבֵל הָרִי הוּא בְּתוֹךְ שְׁנֵי עָרְלָה, עַד חֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּשִׁבְט מִשָּׁנָה
שְׁלוֹשׁ עָשָׂרָה; וְכָל מָה שִׁיוֹצִיא הָאֵילָן בְּתוֹךְ זְמַן זֶה הָרִי הוּא
עָרְלָה, אִף עַל פִּי שְׁנִגְמָרוֹ לְאַחַר כָּמָה יָמִים.

יא. וּמִחֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּשִׁבְט מִשָּׁנָה שְׁלוֹשׁ עָשָׂרָה בִּיּוֹבֵל, עַד
חֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּשִׁבְט מִשָּׁנָה אַרְבַּע עָשָׂרָה הוּא נֹטֵעַ רִבְעִי; וְכָל
מָה שִׁיוֹצִיא בְּתוֹךְ זְמַן זֶה הָרִי הוּא רִבְעִי, וְצָרִיךְ פְּדִיוֹן. וְאִם
נִתְעַבְּרָה הַשָּׁנָה, נִתְעַבְּרָה לְרִבְעִי אוֹ לְעָרְלָה.

יב. נֹטֵעוּ בְּשִׁשָּׁה עָשָׂר בָּאָב מִשָּׁנָה עָשָׂר לֹא עָלְתָה לוֹ שָׁנָה
עָשָׂר, אֲלֹא הָרִי הוּא עָרְלָה שָׁנָה אַחַת עָשָׂרָה וּשְׁנָת שְׁתֵּים עָשָׂרָה
וּשְׁנָת שְׁלוֹשׁ עָשָׂרָה כָּלָה; וְהָרִי הוּא נֹטֵעַ רִבְעִי מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה
שֶׁלִּשְׁנָת אַרְבַּע עָשָׂרָה, עַד סוּפָה.

יג. נֹטֵעַ הַנְּטִיעָה מֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ עַד חֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם בְּשִׁבְט
מוֹנֶה לָּהּ שְׁלוֹשׁ שָׁנִים מִיּוֹם לְיּוֹם לְעָרְלָה, וּמִיּוֹם לְיּוֹם לְרִבְעִי.
וְרֹאֲיָתִי לְגֵאוּנִים דְּבָרִים בַּחֲשֹׁבוֹן עָרְלָה וְרִבְעִי אֵין רְאוּי לְהֶאֱרִיךְ
וּלְהָשִׁיב עָלֵיהֶן, וּוְדָא טַעוּת סוּפְרִים הֵם; וְהָאֻמַּת כָּבֹר בְּאַרְנוּ
דִּרְכָּה.

יד. הָעֵלִין, וְהַלּוּלְבִין, וּמִי גִפְנִים, וְהַסְמֶדֶר מִתְרִין בְּעָרְלָה,
וּבְרִבְעִי. וְהָעֲנָבִים שֶׁשְׂדֵפָן הַקָּדִים וְהַפְּסִידָן, וְהַחֲרָצִנִּים וְהַזּוּגִין
וְהַתְּמָד שֶׁלָּהֶן, וְקִלְפֵי רִמּוֹן וְהַנֶּץ שֶׁלוֹ, וְקִלְפֵי אֶגְזִזִּים, וְהַגְרָעָנִים
אֲסוּרִין בְּעָרְלָה, וּמִתְרִין בְּרִבְעִי; וְהַנוּבְלוֹת, כֻּלָּן אֲסוּרוֹת.